

Adresát:
Krajský úřad Středočeského kraje
Zborovská 11
150 21 Praha 5
Ing. Martin Konrady
ID datové schránky: **keebyyf**

V Praze, 31. 5. 2024

Věc: Vyjádření k dokumentaci záměru Spalovna TKO Příbram - Zařízení pro energetické využití odpadu (ZEVO)

Dne 2. 5. 2024 byla v informačním systému EIA zveřejněna dokumentace k záměru ZEVO Příbram, kterou zpracoval Ing. Vladimír Plachý v dubnu 2024. Následují naše připomínky týkající se dokumentace záměru.

- K dokumentaci je přiložen rozbor obsahu látek ve škváře. Bohužel není jasné, o jaký vzorek škváry se jedná (v nadpisu je uvedeno „teoretické maximální koncentrace prvků“), o jaké limitní hodnoty se jedná (v případě kovů), v jaké laboratoři a jakými metodami byl vzorek analyzován či odkud byla brána data (např. u organických látek a pozadí). Požadujeme proto doplnění výše uvedených chybějících informací, a dále:
 - Doplnění informací o PBDD/F (rozsah koncentrací v popelu i ve zbytcích po čištění spalin, vlivy na zdraví a životní prostředí), protože tyto látky činnosti zařízení vznikají a mají podobné vlastnosti jako PCDD/F. (Informace nejsou k dispozici v *Hodnocení vlivu znečišťujících látek v ovzduší na lidské zdraví*, přestože je to v dokumentaci uvedeno.)
 - Doplnění informací o PFAS¹ v popelu i ve zbytcích po čištění spalin (rozsah koncentrací z odborné literatury, vlivy na zdraví a životní prostředí, informace o PFAS v okolí spaloven odpadů), protože tyto látky do zařízení vstupují a nedochází k jejich destrukci, v současné době se nesledují a uvolňují se² prostřednictvím činnosti zařízení do jeho okolí. (Informace nejsou k dispozici v *Hodnocení vlivu znečišťujících látek v ovzduší na lidské zdraví*, přestože je to v dokumentaci uvedeno.) Doplnění těchto informací je nezbytné především vzhledem k možnému využívání zbytků (v tomto případě nepočítaje popílek ukládaný na skládky NO) pro technické zabezpečení skládek, kdy je tento materiál vystaven povětrnostním vlivům a PFAS tak mohou končit ve skládkových vodách (což se děje i u běžných skládek odpadu³) nebo v okolí prostřednictvím větrem roznášeného prachu.
 - Doplnění informací o složení popílku a popsání přesného postupu nakládání se škvárou i s popílky s ohledem na emise tuhých znečišťujících látek

¹ <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0045653520318543>

² <https://pubs.acs.org/doi/10.1021/acs.est.3c10221>

³ <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/184697>

- obsahující výše uvedené polutanty není dostatečné z pohledu látek, které v životním prostředí zůstávají desítky či stovky let (např. PFAS), a to ani z pohledu procesu hodnocení vlivů zařízení na životní prostředí.
- Doplnit ke škváře, zbytkům z čištění spalin a jiným vznikajícím odpadů vznikajícím v provozní fázi záměru jejich předpokládaná množství (str. 25).
 - Jednou z našich předchozích připomínek (k oznámení záměru) bylo také doplnění definice svozové oblasti. Do dokumentace bylo doplněno, že se bude jednat přibližně o ORP Příbram (Město Příbram a přilehlé obce). Podle hierarchie nakládání s odpady má před energetickým využitím přednost materiálová recyklace, proto požadujeme:
 - Rozbor smíšeného komunálního odpadu, v SKO se totiž vyskytuje i více než polovina materiálů, které jsou tříditelné a recyklovatelné a neměly by (v souladu s hierarchií nakládání s odpady a přechodem k oběhovému hospodářství) v zařízení končit. Pro relevantní data se lze obrátit na EKO-KOM nebo MŽP, případně jiné subjekty, které analýzy odpadu provádějí a data pravidelně zveřejňují.
 - Předřadit před zařízení třídící linku a tyto materiály odklonit; předřazenou třídící linku specifikovat (jaké materiály bude umět vytřídit, jaké množství atd.).
 - Doplnit informace o úrovni recyklace ve „svozové oblasti“ s ohledem na cíle pro recyklaci komunálního odpadu pro roky 2025, 2030 a 2035, které jsou definovány v Zákoně o odpadech (541/2020 Sb.), přičemž pokud z úrovní plyne, že některé obce zahrnuté do svozové oblasti nebudou schopny v těchto letech recyklovat dostatečné množství komunálního odpadu, zhodnotit v dokumentaci vliv stavby zařízení na úroveň recyklace ve svozové oblasti a vztah záměru k oběhovému hospodářství.
 - Doplnit a zdůvodnit vztah záměru k Plánu odpadového hospodářství kraje.
 - Doplnit a zdůvodnit vztah záměru k Plánu odpadového hospodářství ČR, protože jedním z obecných opatření, které vyplývají z priorit současného POH ČR, je *„Podpora rozšíření kapacit pro zvýšení energetického využití nerecyklovatelného komunálního odpadu, v zařízeních k tomu určených v souladu s platnou právní úpravou“* na str. 56⁴. Z toho jednoznačně plyne, že pokud je součástí SKO recyklovatelný komunální odpad, není podpora na místě a zároveň, pokud nějakou část současného SKO tvoří recyklovatelný komunální odpad, nesmí tento odpad (nebo jeho recyklovatelná část) končit v zařízení pro energetické využití odpadu, jinak by činnost zařízení nebyla v souladu s POH ČR.
 - Doplnit přehled zařízení pro energetické využití odpadů ve Středočeském a Jihočeském kraji (s ohledem na umístění záměru) a porovnání těchto kapacit (např. na základě dat z aplikace TiramisO), se současnou úrovní recyklace komunálního odpadu v krajích a s výhledem plnění cílů pro recyklaci komunálního odpadu v kraji podle zákona 541/2020 Sb.
 - Doplnit přehled stávajících a plánovaných zařízení pro energetické využití odpadů na úrovni ČR a jejich celkovou kapacitu porovnat s potřebnými kapacitami v POH ČR v roce 2035 pro energetické využití odpad (vzhledem k cíli pro recyklaci KO od tohoto roku).
 - Doplnit i předpokládané svozové oblasti dalších plánovaných zařízení, aby bylo zajištěno, že se nepřekrývají a nedojde tak k situaci, kdy by se měl z jedné obce dovážet odpad do zařízení na dvou místech současně

⁴ [https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/poh_cr_prislusne_dokumenty/\\$FILE/OODP-POH_CR_2015-2024_2035_vlada-20220511.pdf](https://www.mzp.cz/C1257458002F0DC7/cz/poh_cr_prislusne_dokumenty/$FILE/OODP-POH_CR_2015-2024_2035_vlada-20220511.pdf)

- Požadujeme detailněji popsat „negativa“, která jsou uvedena v odpovědích v dokumentaci na dotazy, které se týkají „materiálové recyklace“ nebo souladu s POH ČR (např. na str. 25 dokumentace).
- Chybí odpověď na dotaz na bilanci toku PCDD/F v zařízení (viz str. 25 dokumentace).
- Požadujeme doplnění informací o cestách expozice POPs do potravního řetězce (pro záměr samotný – např. prostřednictvím studií z okolí spaloven odpadů - i pro nakládání s popelem a popílkem), jak je uvedeno v AN Státního zdravotního ústavu 17/15.
- Požadujeme doplnění epidemiologických studií a jiných odborných studií, které se týkají vlivů spaloven odpadů na lidské zdraví. Bez nich považujeme dokumentaci přinejmenším za nedostatečně hodnotící vlivy záměru na životní prostředí.
- Požadujeme upřesnit, zda budou emise Hg a PCDD/F měřeny krátkodobým či dlouhodobým monitoringem emisí dle BAT. Pokud by byla oznamovatelem zvolena možnost krátkodobého měření emisí, měla by být tato možnost postavena na datech o *prokazatelně* nízkých a stabilních emisích, která by ale měla být získány jinak, než krátkodobým monitoringem. EEB navrhuje⁵ pro rtuť tuto možnost (jednorázové měření emisí) využít pouze pro zařízení, která využívají homogenní toky odpadu, což SKO není. U PCDD/F dokonce navrhuje jednoletý dlouhodobý monitoring následovaný krátkodobým, pokud se „prokazatelně nízké a stabilní emise“ potvrdí, ale s opakováním dlouhodobého monitoringu každých pět let. Tento postup navrhujeme v případě svolení jednorázového sledování emisí rtuti a PCDD/F rovněž u předkládaného záměru.
- Doplnění celkového množství emisí CO₂ (fosilního i biogenního původu) ze zařízení a porovnání s emisemi ze štěpky, která je používána jako palivo v současné době. Nedává totiž smysl data porovnávat s daty o emisích pro spalování hnědého nebo černého uhlí, když je dané zařízení v současné době nespaluje.
- Požadujeme doplnění uhlíkové intenzity vyrobené energie a její porovnání s republikovým a evropským průměrem. V současné době tvoří přibližně necelou polovinu uhlíku přítomného v odpadu, který se má spalovat i v ZEVO Příbram, uhlík fosilního původu (především ve formě plastů). Další část je tzv. biogenního původu a do bilance se nepočítá, avšak jedná se i tak o emise CO₂ uvolňované do životního prostředí. Přestože se v souladu s klimatickou politikou snažíme emise CO₂ (fosilního původu) snižovat, už teď podle odborné literatury víme, že plasty přítomné v odpadech budou mít v roce 2050 prostřednictvím spalování významný vliv na uhlíkovou neutralitu⁶. Protože ZEVO mají určitou životnost (konkrétní není v tomto případě v dokumentaci uvedena), lze předpokládat, že i toto zařízení bude součástí výše jmenovaného problému v roce 2050, a jeho povolení, stavba a provoz tak budou dlouhodobě přispívat ke zhoršování klimatické změny a svou existencí budou oddalovat přechod na bezemisní zdroje energie. Z tohoto důvodu žádáme o doplnění množství emisí CO₂ biogenního původu (viz předchozí bod) a porovnání uhlíkové intenzity energie vyrobené v ZEVO s českým a evropským průměrem (současný energetický mix a mix projektovaný např. po dobu životnosti ZEVO Příbram, pokud je k dispozici).
- Doplnit výhled do budoucna z hlediska výše poplatků za energetické využití a jejich vliv na výši cen energií a nakládání s odpady v situaci, kdy se spalovny stanou součástí systému EU ETS. Tento požadavek vychází z tvrzení v dokumentaci na straně 30 kde je jako jedna z motivací projektu uvedena stabilizace poplatků za odpady a cen a produkce energií.

⁵ <https://meta.eeb.org/wp-content/uploads/2019/11/Waste-Incineration-BATC-2019-briefing.pdf>

⁶ <https://pubs.rsc.org/en/content/articlelanding/2023/ce/d3ce00969f/unauth>

Závěr:

Jak je z výše uvedených připomínek jasné, v rámci dokumentace nebyly dostatečně vypořádány všechny relevantní oblasti, které jsme navrhovali dopracovat prostřednictvím našeho vyjádření k oznámení záměru. Objevily se i další nejasnosti, které by měly být v dokumentaci záměru uvedeny na pravou míru. Z výše uvedených důvodů tedy nepovažujeme posouzení vlivů záměru na životní prostředí za vyčerpávající a dokumentaci záměru za z toho hlediska kompletní. Podle našeho názoru by tedy tento záměr měl dostat n e s o u h l a s n é s t a n o v í s k o EIA a neměl by být realizován, případně by měla být dokumentace přepracována a doplněna tak, aby byl plán na realizaci záměru z výše uvedených hledisek obhájen.

Arnika- program Toxické látky a odpady
 Seifertova 327/85, 130 00 Praha 3
GSM: (+420) 774 406 825
email: toxic@arnika.org
www.arnika.org, IČO: 709 478 05

RNDr. Jindřich Petřík, programový vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika

Ing. Nikola Jelínek, odbornice na toxické látky a odpady